

Մշակութային Հարթակ

Մեր Ուսուցիչներեն՝ Գեորգ Յակոբեան

Գեորգ Յակոբեանը, 5 տարեկանին, հոր մահուան պատճառաւ կը որբանայ: Մայրը, քոյրն ու Գեորգը Չահլէէն կը փոխադրուին Պուրճ Համուտ, մեծ հոր տունը: Մինչ մայրը գործի գացած կ'ըլլայ, մեծ մայրը, առանց մօր գիտակցութեան, Գեորգն ու անոր քոյրը ` Արմինէն, ճիպէյի «Թռչնոց Բոյն» որբանոցը կը տանի ... Հոս կը սկսի Գեորգին ընկերային կեանքը ... :

Որբանոցին մէջ Գեորգը աչքի կը զարնէ իր բարեսրտութեամբ եւ շատ փայլուն միտքով: «Թռչնոց Բոյն»ին մէջ Գեորգը կը շահի «բարի Գեորգ» անունը: Ան ուսուցչական կազմին, պաշտօնէութեան, ինամատար մայրիկներուն եւ աշակերտներուն սիրելին կ'ըլլայ:

Գեորգը Մելգոնեան Կրթական Հաստատութենէն շրջանաւարտ կ'ըլլայ 1960-ին, գիտական ճիւղէն եւ ուսումը կը շարունակէ Պէյրութի Ամերիկեան Համալսարանին մէջ: Պսակաւոր Գիտութեան վկայականը ստանալէն ետք «առժամապէս» ուսուցչական պաշտօն կը ստանձնէ, ընտանիքին նիւթական բեռը թէթեւցնելու մտահոգութեամբ: Բայց եւ այնպէս ան կը ծրագրէ մի քանի տարի ետք շարունակել իր ուսումը Ամերիկեան Համալսարանի Բժշկական Բաժանմունքին մէջ, բժիշկ դառնալու հեռանկարով: Սակայն այդ «ժամանակաւոր» ուսուցչական տարիներուն Գեորգին մէջ կ'արմատաւորուի զօրաւոր սեր ու կոչում ` հանդէպ մանկավարժական ասպարէզին, որու իբրեւ հետեւանք ուսուցչական իր «ժամանակաւոր» ծառայութիւնը կը տեւէ մինչեւ 2010 թուականը, երբ ան հանգստեան կը կոչուէր:

Առաջին անգամ Գեորգին հանդիպեցայ 1968-ին, Պէյրութի Թէքէեան Կեդրոնին մէջ: Յաւերժ Միքաէլեանը, որ Գեորգին որբանոցէն եւ Մելգոնեանէն կը ճանչնար, նախքան մեր հանդիպումը, շատ բարձր խօսած էր իր բարեմասնութիւններուն մասին: Յաւիտենական քաղցր ժպիտը դէմքին, Գեորգը զիս դիմաւորեց եւ մինչեւ այսօր այդ ժպիտով կը դիմաւորէ զիս, երբ եւ ուր որ հանդիպինք իրարու:

Գեորգին հետ 1971-էն մինչեւ 1980 պաշտօնակից եղած ենք Մելգոնեանի մէջ: Ըսեմ որ 1970-էն ասդին ալ՝ քենեկալներ, համով բառով՝ «պաճանախ»ներ ենք:

Հայկական հիւանդութիւններէն մէկը Մելգոնեանի տնօրէններն ու հոգաբարձուներն ալ վարակած էր: Անգլիացի ուսուցիչներ ընդհանրապէս կրկինը կը վճարուէին հայ ուսուցիչներէն, որովհետեւ անոնք «մասնագէտ»ներ էին, իսկ հայ ուսուցիչները՝ փողոցէն հաւաքուած: Գիտական նիւթերու համար ընդհանրապէս Լոնտոնէն ուսուցիչներ կը բերէին եւ այդ «մասնագէտ», «փորձառու» ուսուցիչներու պատրաստած աշակերտներուն արտաքին քննութիւններու (GCE) արդիւնքները 70 տոկոսի շուրջ կը տարուբերուէին: Տարի մը համաձայնագիր ստորագրած անգլիացի ուսուցիչ մը ինչ-ինչ պատճառներով, չի գար: Տնօրէն Ասատուր Պետեանը Գեորգը կանչելով կը հարցնէ որ ինք կրնա՞յ վերի կարգերու գիտական նիւթերը դասաւանդել առաւելաբար քիմիագիտութիւն: Մեր Գեորգն ալ՝ «այո» կ'ըսէ եւ այսպէսով կը դառնայ Մելգոնեանի վերի կարգերու գիտական դասերու յաջողած ուսուցիչ:

Առաջին իսկ տարին, արտաքին քննութիւններու արդիւնքները կը բարձրանան 90 տոկոսի, իսկ յաջորդ տարիներուն, արդիւնքները կը տարուբերուին 90-100 տոկոսի միջեւ: Բնականաբար Գեորգին ամսական վճարումը ... նոյնը կը մնայ: Ինք անգլիացի չէր ... :

Գեորգին պատրաստած հարցարանները շատ մանրամասն էին: Ան տարիներու ընթացքին պահած էր իր պատրաստած հարցարանները: Անգամ մը ըսի որ ինչու՞ այդ հարցարանները չի հրատարակեր: «Չէ՛ր, ըսաւ, ասոնք հրատարակուելիք հարցարաններ չեն»: Եթէ University of London-ի պատասխանատուներու GCE-ի հարցարանները բաղդատէին Գեորգին պատրաստածներուն հետ, շատ հաւանաբար Գեորգին պատրաստածները պիտի նախընտրուէին: Դասարանային գրաւոր քննութիւններէ առաջ ան միշտ նախորդ տարիներու նիւթին վերաբերող հարցարանները աշակերտներու տրամադրութեան տակ կը դնէր, որպէսզի անոնք աւելի լաւ արդիւնքներու հասնէին:

Իսկ արտաքին քննութիւններու պատրաստութեան համար ան ժամանակ եւ ճիգ չէր ինսայեր – դասերէն ետք, Չորեքշաբթի եւ Շաբաթ օրերը, արծակուրդներուն, եւայլն: Երբ Գեորգին հարցնէի որ այդ տարուան աշակերտներէն յաջողութեան ի՞նչ տոկոս կ'ակնկալէր, «ամա՛ն, այս տարուանները շատ ծոյլ եւ, շատ յոյս չունիմ ...» կ'ըլլար իր պատասխանը: Երբ արդիւնքները գային, յաջողութիւններուն տոկոսը 95-100-ի միջեւ կ'ըլլար ... :

Աշակերտները Գեորգին այնքան կը յարգէին որ իր գրաւորներու ժամանակ, խարդախ միջոցներու չէին դիմեր յաւելեալ կիշ ապահովելու համար: Կը պատահէր որ Նոր աշակերտները, անոնք որոնք առաջին անգամ իրմէ դաս կ'առնէին, երբեմն կը փորձուէին պզտիկ թուղթերու վրայ «նօթ»եր գրելու, գրաւորի ժամանակ զանոնք որպէս «յիշեցումի օժանդակ նօթեր» գործածելու: Պատահած է որ Գեորգը տեսած ըլլայ որ աշակերտը «քօբի» կ'ընէ, եւ փոխանակ յանդիմանելու եւ գրաւորի թուղթը ձեռքէն առնելով պատռելու, «պատասխաններդ գրաւորէն ետք ստուգէ», ըսելով տղուն ձեռքէն թուղթը առած է: Այդքան նրբազգաց էր Գեորգը: Կը կարծէ՞ք որ այդ տղան անկէ ետք «քօբի» կընէր ...:

Գեորգը գիտական բոլոր դասերը գիտաշխատանոցներուն մէջ կը դասաւանդէր: Երբ որ պէտք ըլլար, անպայման գիտական փորձերը կ'ընէր, աշակերտներուն փորձել կու տար եւ դասերը շատ յստակ կը բացատրէր: Ամէն օր, դասերէն ետք գոնէ երկու ժամ «լեպ»ը կը մնար յաջորդ օրուան գիտափորձերու նախապատրաստական աշխատանքները կատարելու: Ամառներն ալ, գիտաշխատանոցները ընդհանուր, «հիմնայատակ» մաքրելէն եւ անհրաժեշտ ապսպրանքները ընելէն ետք, յաջորդ կրթաշրջանին իր դասերուն ծրագիրները կը պատրաստէր, ամենայն բծախնդրութեամբ:

Դպրոցական օրերուն, ժամը 10:15-ին զբօսանքն էր եւ ուսուցիչներուն ալ՝ «սուրճի ժամ»ը: Գեորգը այդ ժամը ոչ մէկ բանի չէր գոհեր: Երբ ուսուցչարան գար, շապիկին գրպանէն սիկարէթի տուփը կը հանէր, մէջէն երեք հատ սիկարէթ դուրս կը քաշէր, աստիճանի պէս, եւ ներկայ ուսուցիչներուն կը հրամցնէր:

Անգլիացի «ազնուական» ուսուցիչները սորված էին այդ, եւ իրենք փոխանակ իրենց սիկարէթները ծխելու՝ շատ մեծ սիրով Գեորգին հրամցուցած սիկարէթներէն կ'օգտուէին: Անգամ մը Գեորգը սիկարիթի տուփը տունը կը մոռնայ եւ երբ ուսուցչարան կու գայ սուրճը խմելու, կ'անդրադառնայ որ սիկարէթ չունի: Իր յաւիտենական ժպիտը դէմքին, կը սպասէ որ անգլիացի «ճէնթըլմէն»ներէն մին անգամի մը համար գոնէ ինք սիկարէթ մը հրամցնէր: Երբ կը տեսնայ որ հրամցնող չկայ, կարծելով որ մարդիկը չեն նշմարած, ինք կը մօտենայ եւ «սիկարէթ մը կրնա՞մ ունենալ» կը հարցնէ:

Անգլիացի ուսուցիչը, զարմացած Գեորգին նայելով, «կը ներես, կ'ըսէ, այս սիկարէթը ինծի համար գնած եմ եւ մէջը միայն մէկ հատ մնացած է, ան ալ կ'եսօրին պիտի ծխեմ»: Գեորգը,

Նշմարելով որ մարդուն տուփը տակալին լեցուն է, կը զարմանայ: «Կ'երեւի, կ'ըսէ, ըսածս լաւ չհասկցաւ» եւ ... :

Մելգոնեանի իր ուսուցչական տարիներուն, Հաստատութեան հայաբոյր ու մշակութային մթնոլորտը կը մղէ Գեորգը մաս կազմելու դպրոցի երգչախումբին ու լարային քառեակին որոնց ղեկավարն էր Պրն. Սեպուհ Աբգարեանը: Այս ձեւով ան հաղորդակից կը դառնայ Մելգոնեանի մշակութային կեանքին: Շրջան մը ան մաս կազմած է նաեւ Մելգոնեանի Մշակութային Յանձնախումբին:

Մելգոնեանի իր աշակերտական տարիներուն Գեորգը մաս կը կազմէր Հաստատութեան երգչախումբին, ինչպէս նաեւ նուագախումբին: Ան իր ազատ ժամերուն կարելոր մէկ մասը կը տրամադրէր ջութակի փորձերուն (Պրն. Վահան Պետելեանի հսկողութեամբ): Ան որոշ չափով իր մասնակցութիւնը կը բերէր նաեւ դպրոցի մարզական ծրագիրներուն: Աթլետիզմի մարզին մէջ բարձրութիւն կը ցատկէր: Տարի մը, մարզահանդեսին, բարձրութիւն ցատկելու մէջ երկրորդ դիրքը գրաւեց եւ արժանացաւ համապատասխան մետալին: Ֆուլթայլի խումբէն ալ կը խաղար:

Դասարանային Ֆուլթայլի խաղերէն մէկուն աւարտէն քիչ առաջ, երբ երկու խումբերը 1-1 հաւասարութիւն ունէին, գնդակը բախտով Գեորգին վստահուած «սահմաններուն» մէջ կը մտնէ: Գեորգը իր ամբողջ ուժով կը խոյանայ գնդակին վրայ եւ զօրաւոր հարուած մը տալով զայն կը դրկէ հակառակորդ խումբի բերդէն ներս, ապահովելով յաղթական «կօլ»ը, հերոսանալով իր ընկերներուն աչքին եւ վայելելով անոնց շնայած գովասանքները: Սակայն Գեորգը կը նշմարէ որ պարտուած խումբին բերդապահը շատ անտրամադիր դարձած էր: Ան նկատելով հէ՛զ բերդապահին վիճակը, կամացուկ մը կը մօտենայ անոր եւ կը ջանայ հանդարտեցնել ու մխիթարել զինք: «Սիրտդ մի՛ նեղեր եղբայր» կ'ըսէ Գեորգը, «կը ներես, սխալմամբ կօլ ըրի...»:

Երեկոյեան ընթրիքին, Գեորգը իր խիղճը մասամբ հանդարտեցնելու համար իր նարինջի բաժինը բերդապահին կու տայ ... :

Գեորգին հետ անցնող 45 տարիներուն, միայն ճաշարանի վճարումներու հարցով վիճաբանութիւն ունեցած ենք: Երբ ընտանիքներով ճաշարան երթայինք, բնականաբար, մեզմէ մէկը պէտք էր վճարէր ճաշագինը: Եթէ ես վճարէի, Սիլվան, Գեորգին կիներ (Ալիսին քոյրը), իրեն դիտողութիւն կ'ըներ որ «ամէն անգամ Վարդգէսը կը վճարէ կոր, դուն ալ, Պուրճ Համուտցի չե՛ս մը ...»: Եթէ Գեորգը վճարէր, Ալիսը ինծի դիտողութիւն կ'ըներ, որ «ամէն անգամ Գեորգը կը վճարէ կոր, դուն ալ, Պէյրութցի չե՛ս մը ...»: Գեորգին հետ որոշեցինք որ ալեւս մենք չվճարենք, թող «կիպրացի» քոյրերը լուծեն այդ հարցը: Ա՛ն ալ չեղաւ: Հիմա ալ երկու քոյրերը սկսան վիճաբանիլ, որ «ամէն անգամ դուն կը վճարես կոր, արդէն մաման քու մասիդ կ'ըսէր որ ...»:

Հարցին արդար լուծում մը տալու համար օր մը Սիլվային ըսի. «Սիլվա ճանկ, ուրիշ անգամ ձգէ որ Ալիսը վճարէ, եւ թող Ալիսը ուրախանայ: Դուն ալ, Ալիսէն գաղտնի, այդ դրամը ինծի կու տաս եւ դուն ալ ուրախ կ'ըլլաս: Ես ալ ուրախ կ'ըլլամ որ Ալիսէն գաղտնի, քովս 150-200 տողար յաւելեալ դրամ կ'ունենամ քազինոյի համար: Գեորգն ալ, մեր երեքին ուրախութիւնը տեսնելով՝ ինքն ալ կ'ուրախանայ»: Եւ հարցը այդպէս անուշի կապեցինք:

«Մելգոնեան Սանուց եւ Բարեկամներ»-ու վարչութիւնը, 2013-ի Հոկտեմբերին, Լոս Անճելոսի մէջ յարգանքի մեծ ճաշկերոյթ մը կազմակերպեց ի պատիւ Գեորգ Յակոբեանին: Բանի մը ամիս

Ետք, Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին Գեորգը արժանացավ «Սբ. Սահակ Սբ. Մեսրոպ» շքանշանին եւ Կաթողիկոսական սրբատառ կոնդակին:

Ամերիկա փոխադրուելէ ետք (1981), Գեորգը պաշտօնավարած է Հոլիվուտի Ալեք Փիլիպոս վարժարանին մէջ, 1981-1988, որպէս գիտական առարկաներու ուսուցիչ: Իսկ 1988-2010 ան պաշտօնավարած է ՀԲԸՄ-ի Մանուկեան-Տեմիրճեան Վարժարանէն ներս որպէս գիտութեան ուսուցիչ եւ գիտական բաժնի պատասխանատու (Chaiman):

Գալիֆորնիա հաստատուելէն ետք աւելի քան 25 տարի Գեորգ իր գործօն մասնակցութիւնը կը բերէ Մելգոնեան Կրթական Հաստատութեան Գալիֆորնիոյ Սանուց Միութեան: Երկար տարիներ ան կը վարէ Սանուցի Վարչութեան ատենադպիրի պաշտօնը, իսկ 1993-1994 տարեշրջանի կը ծառայէ որպէս ատենապետ:

Գեորգին «ամենամեծ յատկութիւններէն» մէկն այլ ան է, որ ան գիտէ գրեթէ բոլոր մելգոնեանցիներուն շրջանաւարտութեան տարիները: Իսկ ի՞ր աշակերտներուն, մելգոնեանցի թէ մանուկեան-տեմիրճեանցի, գիտէ անոնց ծննդեան թուականները, ե՞րբ դպրոց մտան, ո՞ր ծնած են, ինչու՞ ծնած են, ինչպէ՞ս ծնած են ... : Երբ հարցուցի Գեորգին որ «ինչպէ՞ս գիտես անոնց ինչու՞ եւ ինչպէ՞ս ծնած ըլլալին», ապշած երեսիս նայելով՝ «չէ՞ որ ես biology-ի ուսուցիչ եմ ... » ըսաւ:

Գեորգին ամենամեծ վարձատրութիւնը իր աշակերտներուն փայլուն յաջողութիւնները եղած են, անցեալին՝ որպէս աշակերտ, ներկայիս՝ որպէս յաջողած հայեր: Անոնք միշտ յարգանքով եւ սիրով կը յիշեն իրենց ուսուցիչին նուիրեալ, սքանչելի աշխատանքը:

Վարձքդ կատար սիրելի ուսուցիչ ... եւ պաճանախ:

Լուս Անճելոս, 2016

